

Woord vooraf

Het is een heuglijk feit dat bij het 175-jarig bestaan van de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels een nieuw deel van de Catalogus van de Bibliotheek van deze illustere Vereeniging gepresenteerd kan worden. Het eerste deel verscheen al in 1920, inmiddels zeventig jaar geleden. Deel 8, uit 1979, was tot heden het laatste. Met man en macht wordt sinds jaren gewerkt aan een nieuwe supplementcatalogus van het boeken- en tijdschriftenbezit, maar de omvang daarvan is zodanig dat publicatie pas in 1991 te verwachten is. Of het gedrukte werken of handschriften betreft, de produktie van een nieuw catalogusdeel is steeds een arbeidsintensieve zaak die jaren werk kost.

Het verschijnen van deze brievencatalogus is een historische gebeurtenis. Allereerst omdat de Bibliotheek nog nooit eerder een afzonderlijke (deel)catalogus van haar brievenbezit heeft uitgegeven. Niet minder echter omdat deze catalogus verschijnt in een tijd waarin de belangstelling voor de boekwetenschap, en daarmee het onderzoek naar uitgevers en hun invloed op de tijd waarin ze leefden, nog steeds toeneemt. In onder meer Leiden, Utrecht en Amsterdam werken groepen studenten aan grote projecten waarvoor de Bibliotheek van de Vereeniging het onmisbare bronnenmateriaal levert. In afgelopen tien jaar is door hen en anderen al veel werk verzet. Daarnaast kunnen we het belang van deze catalogus ook zien in het kader van de toenemende belangstelling voor interdisciplinaire studie van de negentiende eeuw in Nederland.

Als uitgevers zijn G.T.N. (Gerard Tjaard Nicolaas) en Hugo Suringar ondanks hun schijnbaar geïsoleerde positie in het verre Friesland van nationale betekenis geweest. In het bijzonder als literaire uitgevers: Zo bracht G.T.N. de negentiende-eeuwse volksdichter Tollens, zijn zoon Hugo de eerste moderne uitgave van Bredero. Veel van hun auteurs waren persoonlijke vrienden, zoals de predikant-dichter Abraham des Amorie van der Hoeven of de vertaalster Amelia Ackerlin-Gregoor. Naast meest contemporaine literatuur produceerden de Suringars onder meer prekenbundels en schoolboekjes. Zeker dient ook Hugo Suringars ambitieuze *Gemeente Atlas* (met meer dan 1100 kaartjes door J. Kuijper) genoemd te worden.

Maar de Suringars waren niet alleen prominente uitgevers. Met name G.T.N. speelde in de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels een belangrijke rol. Zo vertegenwoordigde hij de Vereeniging buitenslands als lid van commissies voor auteursrecht en dergelijke. Als lid van de Maatschappij Tot Nut van het Algemeen organiseerde hij bijeenkomsten van leden uit heel Friesland, waar gerenommeerde auteurs uit de randstad kwamen voordragen.

De belangrijke verzameling van G.T.N. en Hugo Suringar, uitgevers te Leeuwarden, is in de jaren 1917 en 1932 aan de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels geschonken door J. Valckenier Suringar. De collectie omvat onder meer ca.7000 brieven gericht aan de Suringars (door bijvoorbeeld Bilderdijk, mw. Bosboom-Toussaint, Da Costa, Ten Kate en Van Lennep), 17 delen met kopieën van de uitgaande post (kopie-brievenboeken 1822-1882), kasboek Hugo Suringar 1888-1894 en vele manuscripten van door de firma Suringar uitgegeven werken, onder meer van A. des Amorie van der Hoeven, H.C. van Hall, A. van Halmael Jr. en H.J. van der Palm.

Dit archief werd in 1932 door Wouter Nijhoff aangevuld met brieven van Hugo aan Martinus Nijhoff en in 1983 door F.W. Burger met een collectie brieven eveneens van de hand van Hugo uit in hoofdzaak het einde van de negentiende eeuw.

Deze catalogus van de brievencollectie Suringar is een ware goudmijn voor de onderzoeker. En niet alleen voor de boekhistoricus of de geïnteresseerde in negentiende eeuwse-letterkunde. De deelonderzoeken naar Suringar en Tollens, of Suringar en Bilderdijk, naar de reeks *Nederlandsche Klassieken* of het tijdschrift *Bibliotheek voor het huisgezin* geven slechts een geringe indruk van de mogelijkheden. Aan de hand van onder meer de bewaard gebleven correspondentie is ook de mechanisering in het drukkersbedrijf met alle technische noviteiten te bestuderen, terwijl de geïnteresseerde in prijzen van meubilair en woningtextiel veel van zijn gading zal vinden in de correspondentie van Hugo Suringar met meubelmakers bij de inrichting van zijn eerste woning.

Dit is het eerste deel van de catalogus van de collectie Suringar. Behalve de hier beschreven ingekomen post bevat deze collectie, zoals hierboven al gezegd, ook kopieboeken met uitgaande post,

vrij veel manuscripten van door Suringar uitgegeven werken, proeven van illustraties, stukken met betrekking tot het bedrijf en dergelijke. Ik hoop dat er in de toekomst gelegenheid zal zijn ook hiervan catalogi samen te stellen. Daar is trouwens al voorwerk voor verricht: de handschriften zijn al merendeels gecatalogiseerd, de index op de kopie-brievenboeken is inmiddels gevorderd tot 1844. Gezien de groeiende belangstelling voor de negentiende-eeuwse boekhandel verdient de ontsluiting van uitgeversarchieven in het algemeen trouwens een hoge prioriteit.

De productie van deze catalogus heeft gezien de situatie op de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam (waar de Vereenigingsbibliotheek sinds 1958 in bruikleen is) veel inspanning gekost. Onderzoekers mogen samensteller Paul Seebregts dankbaar zijn voor zijn inzet om dit grote werk tot een goed einde te brengen.

Marja Keyser

Bibliothecaris van de
Vereeniging ter bevordering van
de belangen des Boekhandels

G.T.N. Suringar ongeveer drieëndertig jaar oud